

**KUI KOHTAD
NÄGEMISPUUDEGA
INIMEST**

Kes on nägemispuudega inimene?

Nägemispuudega inimesed on kas vaegnägijad või pimedad. Vaegnägijatel on säilinud mõningane nägemisvõime, mis on inimesiti väga erinev. Pimedad inimesed ei saa nägemismeelt kasutada.

Kes on juhtkoer?

Juhtkoer on eriettevalmistuse saanud sõbraliku loomuga töökoer, kes oskab nägemispuudega inimest marsruutidel juhtida. Juhtkoeraga on lubatud sõita ühissõidukites, külastada ametiasutusi, kauplusi jms. Juhtkoerale ei või liigset tähelepanu osutada, sest see häirib koera tööd ja võib põhjustada juhtkoera kasutaja jaoks ohtliku olukorra.

Lisateave: www.pimedateliit.ee

Kui kohtad nägemispuudega inimest

Linnapildis ei kohta pimedat inimest just sageli. Paraku on just linnaruumis palju takistusi, mis nägemispuudega inimese iseseisvat liiklemist ei soosi. Ameti- või teenindusasutuses töötav inimene võib pimedaga inimesega suurema tõenäosusega kokku puutuda, sest asjatoimetused tuleb siiski ära teha – kas iseseisvalt või saatja abiga. Ilmne on see, et pime inimene vajab igapäevasel toimetulekul kõrvalabi. Ja me kõik saame aidata. Eesti Pimedate Liit on koostanud trükise „Kui kohtad nägemispuudega inimest“.

TEKST: Kerli Tennosaar, Eesti Pimedate Liit FOTOD: Eesti Pimedate Liit / Shutterstock

Kui tavainimene kohtub pimedaga inimesega ja tal puudub eelnev kogemus, muutub ta kohmetuks ja vaikib. Sellises olukorras on parim sõbralikult pimedaga inimese poole pöörduda.

Kui ta ei reageeri, siis võib puudutada tema käsivart, et ta mõistaks, et räägitakse just temaga. Tuttavat pimedat inimest kohates tasub teda tervitada nimepidi ja segaduste vältimiseks igaks juhuks lisada, kes sa ise oled. Häälel virvarris võib pimedal inimesel olla keeruline häält ja inimest kokku viia.

Olulisemad põhitõed

Tihti peale hakatakse pimedaga inimesega rääkima tavalisest valjema häälega. Seda pole siiski tarvis teha, sest kuulmisega on pimedal inimesel tavaliselt kõik korras. Oluline on ka see, et pöördutaks otse pimedaga inimese, mitte tema saatja poole. See on mõistetav, et lihtsam on suhelda sellega, kellega saavutatakse silmside. Paraku tekitab selline käitumine pimedaga inimese jaoks kõrvalejäetuse tunde.

Kui sulle tundub, et pime inimene on teelt eksinud ja vajab abi, siis küsi seda temalt julgelt otse. Kui ta vastab eitavalt, siis ära suru oma abi peale. Pime inimene on harjunud liiklema valge kepi, juhtkoera või saatja abil. Abi võib ta vajada näiteks teeületusel, õige bussi, suuna, lifti või ukse leidmisel. Ära jäta teda üksni sõiduteele, käsipuudeta trepile või lahtise ukse lähedale, vaid saada ta ohutusse paika. Kui lahkud pimedaga inimese juurest, ütle talle seda kindlasti. Ära kardada, et ta on üksni täiesti abitu.

Pimedaga inimese saatmiseks ulata talle oma käsivars. Liikumine on sujuv, kui liigud ise poole sammu võrra eespool ja nägemispuudega inimene hoiab su käsivarrest kinni. Hoiata teda teel olevate takistuste, näiteks osaliselt avatud uste, puuokste, trepiastmete eest. Pimedat inimest aitab väga palju see, kui talle ümbritsevat kirjeldada. Mida konkreetsem ja detailsem kirjeldus on, seda rohkem on sellest pimedale inimesele rõõmu ja abi. Oluline on märkida sedagi, et kõnes võid vabalt kasutada →

“Tuttavat pimedat inimest kohates tasub teda tervitada nimepidi ja segaduste vältimiseks igaks juhuks lisada, kes sa ise oled.”

sõnu „nägema“, „vaatama“, „lugema“ jms. Pimedad inimesed ei pea neid sõnu kuidagi kohatuteks.

Ära häiri juhtkoera tööd!

Osa pimedaid inimesi kasutab liiklemiseks juhtkoera abi. Juhtkoer on eriettevalmistuse saanud sõbraliku loomuga töökoer, kes oskab nägemispuudega inimest marsruutidel õigesti ja ohutult juhtida. Samas on ta siiski koer, mitte masin. Kes ei tahaks seda nunnut retriiverit paitada ja talle ehk vorstiviilugi anda! Tavainimesel on tähtis teada, et juhtkoerale ei või liigset tähelepanu osutada, sest see häirib koera tööd. See võib omakorda põhjustada juhtkoera kasutaja jaoks ohtliku olukorra.

Teenindamisel suhtle avatult

Ka teenindusolukorras kehtib kõik eelöeldu. Pimeda inimese teenindamise puhul on veelgi olulisem avatud suhtlus ja abivalmidus. Kui tutvustad nägemispuudega inimesele mõnda eset, suuna ta käsi esemele või ulata see talle, et ta võiks eset kombata. Anna infot kauba hinna, omaduste ja värvi kohta. Rahaga toimetuleku pärast pole tarvis muretse- da. Nii müntidel kui ka paberrahal on tunnused, mille järgi pimedad inimesed neid üksteisest eristada oskavad.

Kui teenindusasutuses kasutatakse häälteavitusega numbriraudomate, vajab nägemispuudega kasutaja klienditeenidaja abi. Vaegnägija jaoks peab infomaterjali tekst olema piisava suuruse ja hea kontrastsusega ning matil taustal. Pimeda inimese puhul tuleks kasutada alternatiivseid infokandjaid (nt e-teksti, audioteksti, punktkirja). Tänapäeval on uskumatult suureks abiliseks nutitelefon. Paljud mobiilirakendused on nägemispuudega inimeste jaoks elutähtsad. Head näited on Uberi taksoteenus, BlindSquare, menüüid.ee.

Muuseumid ja näitused muudab kättesaadavamaks audiogiidi olemasolu, teatrietendused ja filmid saavad mõistetavamaks tänu kirjeldustõlkele. Muuseumide ja näituste puhul on pimeda inimese jaoks oluline võimalus vähemalt osa eksponaatide kompida.

Pimedat inimest pole vaja karta. Enamik neist on väga toredad ja sõbralikud inimesed. Põhiline nõuanne on olla ise avatud ja abivalmis. Kõik muu tuleb juba iseenesest või siis praktika käigus. ●

Elust enesest – kui kohtad nägemispuudega inimest

Kord soovisin sõita bussiga 18 linnast Nõmmele. Ootasin peatuses, kuid kuna seal parasjagu teisi ootajaid ei olnud, astusin saabunud bussi ukse juurde, et küsida, mis numbriga tegu. Tol ajal olid aktiivsed veel säärased tegelased nagu reisisaatjad. Paistis, et sellesse bussi, mille numbrit ma endiselt ei teadnud, oli sattunud üks aktiivsematest jõujõmmidest, kuna ta haaras ilma sõnagi lausumata minu käsi varrest ja vinnas mind bussi. Hea töökordinatsiooni tulemusena sulgusid ukse samal hetkel minu selja taga ja buss võttis kohalt. Alles siis jõudsin uurida, et ega see 18 ole... õnneks oli.

Seisan siis bussis, vaid mõni peatus veel sõita, kuniks keegi järsku sikutab varukast. Mõtlen, et ju soovib keegi mööda minna ja astun paar sammu kõrvale. Tegutses bussiga, kus istmele istumiseks tuli sammuke kõrgemale astuda. Noh, ja seejärel sikutas, ma arvan, et see sama inimene, mind juba säärest. Tiris ja tiris, kuni tõstis jala sinna samale platvormile, ilmselge sooviga, et ma istuksin vabale istekohale. Olin kimbatuses, vähe sellest, et ma ei saanud aru, kuhu poole veidi imelikule kaasreisijale äsada, ei olnud mul ka aimu, kus suunas verbaalset protesti väljendada. Sestap tuli vaikides jalga tagasi rebida ja hetk hiljem bussist õnneks väljuda.

Jakob Rosin,
Eesti Pimedate Liidu juhatuse liige

Olin aastaid sõitnud iga tööpäeva hommikul 28. liini bussiga Mustamäelt Tallinn Väike peatusesse ja õhtul tagasi. Liigun valge kepiga ning mind ümbritseb vaid helide maailm.

Kaheksa aasta eest ühel kevadhommikul tuli mul aga väljuda peatus varem – Tondil. Küsimusele, kas väljute, vastas kõrvalistuja, kellest pidin mööduma: „Ei välju. Aga see ei ole vist Teie peatus“. Täna ja selgitasin, et sel korral peangi peatus varem maha minema. Väljusin bussist ja jäin peatusse seisma. Buss viivitas liikumise alustamisega. Minu juurde tuli bussijuht ja ütles, et vist väljusin vales peatuses. Täna ja selgitasin taas.

Priit Kasepalu,
Eesti Pimedate Liidu juhatuse aseesimees

Tutvu trükisega
Eesti Pimedate Liidu koduleheküljel
<http://pimedateliit.ee/>